

НЕ КАЖІТЬ,
ЩО В НАС
НІЧОГО НЕМАЄ

НЕ КАЖІТЬ, ЩО В НАС НІЧОГО НЕМАЄ

З англійської переклала Тетяна Савчинська

Мадлен Тієн

Львів
Видавництво Старого Лева
2021

DO NOT SAY WE HAVE NOTHING
COPYRIGHT © 2016, MADELEINE THIEN
ALL RIGHTS RESERVED

Мадлен Тієн

Т 39 Не кажіть, що в нас нічого немає [Текст] : роман / Мадлен Тієн; переклад з англ. Тетяни Савчинської. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. — 592 с.

ISBN 978-617-679-865-1

«Не кажіть, що в нас нічого немає» — родинна сага, що охоплює три покоління представників китайської інтелігенції. Починається історія під час китайсько-японської війни (1937–1945). Триває впродовж «культурної революції» Мао Цзедуна (1966–1976), коли оскаженілі хунвейбіни знищили практично всю творчу та наукову еліту Китаю й не пощадили навіть музичних інструментів у консерваторіях, сприйнявши і їх за класових ворогів. Акції протесту 1989 року, що наймасштабніша з них znana як «Різанина на площі Тяньаньмень», стають трагічною кульмінацією для змалюваної в творі родини. Кульмінацією, але не розв'язкою. Адже завдяки таємничій Книзі записів, сотні разів переписаній від руки охайними ієрогліфами, родинна історія триває, а її учасники немов оживають — «небезпечні, мов революціонери, і невловні, наче привиди».

Мадлен Тієн — канадська письменниця малайсько-китайського походження. Її твори перекладені понад двадцятьма п'ятьма мовами. А роман, що ви його тримаєте в руках, здобув найпрестижнішу канадську літературну нагороду — премію Гіллера, й увійшов у шорт-лист Букерівської премії (2016).

УДК 821.111(71)-31

Переклад книжки здійснено за підтримки *Canada Council for the Arts*
We acknowledge the support of the Canada Council for the Arts for this translation.

Canada Council Conseil des arts
for the Arts du Canada

Перекладачка висловлює вдячність за сприяння у роботі над перекладом
Міжнародному центру літературного перекладу (*BILTC*) при *Banff Centre for Arts and Creativity*, м. Банфф, Альберта, Канада.

© Мадлен Тієн, текст, 2016
© Тетяна Савчинська, переклад, 2021
© Іван Шкоропад, обкладинка, 2021
© Видавництво Старого Лева,
українське видання, 2021

ISBN 978-617-679-865-1 (укр.)
ISBN 978-0-345-81042-7 (англ.)

Усі права застережено

Моїм матері й батькові, а також Кетрін і Раві

ЧАСТИНА ПЕРША

Є тисячі способів прожити життя.

Скільки з них знаємо ми з тобою?

ЧЖАН ВЕЙ *«Старий корабель»*

Зі всіх сцен, якими розмальовані стіни печери,

найдетальнішими і найвигадливішими

були зображення раю.

КОЛІН ТАБРОН *«Привид Шовкового шляху»*

За один-єдиний рік мій батько покинув нас двічі. Уперше, коли обірвав свій шлюб, і вдруге, коли обірвав собі життя. Того 1989 року мати полетіла в Гонконг і поховала батька на цвинтарі неподалік китайського кордону. Опісля, убита горем, поквапилася додому у Ванкувер, де на неї чекала я, сама. Мені було десять років.

Ось що я пам'ятаю:

У мого батька вродливе, непідвладне старінню обличчя; у нього добре серце, але він схильний до меланхолії. Він носить окуляри без оправы й складається враження, що лінзи застигли в повітрі просто перед його очима, наче найтонші на світі фіранки. Його темно-карі очі завжди на сторожі, завжди невпевнені; йому лише 39 років. Батька звали Цзян Кай, і він народився в маленькому селі неподалік Чанша. Уже згодом, дізнавшись, що батько був відомим піаністом і гастролював Китаєм із концертами, я згадувала, як його пальці стукотіли по кухонному столу, як вони барабанили по стільниціх і материних м'яких руках, до самих пальців, аж поки вона починала дратуватися, а я — заходитися сміхом. Він дав мені й китайське ім'я — Цзян Лі-лін, й англійське — Марі Цзян. Коли батько помер, я була ще дитиною, й мені від нього не

залишилося нічого, крім пригорщі спогадів. Хай які незначні й неточні вони були — я ніколи не зможу їх відпустити.

Коли мала вже далеко за двадцять, у важкі роки після смерті обох батьків, я цілком присвятила життя спостереженню за числами, гіпотезам, логіці й доказам — інструментам, за допомогою яких ми, математики, маємо не лише пояснювати, але й просто описувати цей світ. Упродовж останніх десятиох років я викладала в Університеті Саймона Фрейзера в Канаді.

Завдяки числам могла снувати між неймовірно великим і дивовижно малим; я могла існувати цілком окремішньо від батьків, їхніх романів і невзаємних мрій, як і моїх, принаймні так мені тоді видавалося.

Декілька років тому, 2010-го, я прогулювалася чайнатауном у Ванкувері й натрапила на крамничку DVD-дисків. Пригадую, тоді лило мов із відра, і тротуари геть спорожніли. Із двох величезних гучномовців, які стояли ззовні крамниці, лунала концертна музика. Я її впізнала — Четверта соната Баха для фортеп'яно та скрипки — і мене поманило до цієї музики так сильно, наче хтось тягнув за руку. Контрапункт, який об'єднував в одне ціле композитора, музикантів і навіть тишу, музика, з її наростальними хвилями скорботи і піднесення, були саме такі, як я пам'ятала.

У голові запаморочилося, і я прихилилася до вітрини.

Аж раптом опинилася в батьковій автівці. Чула, як шини розхлюпують дощову воду, і як тато щось стиха наспівує. Він був такий живий, такий люблений, що незбагненність його самогубства заново накрила мене хвилею скорботи. На той час батька не було серед живих уже двадцять років, але до мене ще ніколи не поверталися аж такі чіткі спогади про нього. Тоді мені був тридцять один.